

Welkumin að Áytšbjärr

Te go end upö Áytšbjärr ir dšäro. Eö ir stienut. Eö ir sturskuän og üäryört.

Dar öu ar kumiö fram kenner du eö war lönt painas.

- An sir waiöumt um eö ir klärt!

Skereö niöqnaö ir undraö mjeter og og eö ir dält eö ir iet stakiet frammin skeri.

Mes an kuäger autyvyr werd an upi ferunder. Kennd Linné slasog wjö mes an war jär 1734?

Eld ugst an bar umm plemtur an add dugoö finn niönaö bjärrö?

Plemtur frö suöyvyr

Niöqnaö skeri og frammin Päsbekk ir eö uvendes wekstlit. Plassn ir bikannt fer eö wekser slaikt jär so mjäst av int gor finn so langgt nordyvyr.

Jär sunnom traivas lönn og lind og slaik wekstligiet so tyttser umm werman sos underwiuäl, wattjägel og ertrai.

Arter so iro so litt üäfriö

Upö bjärrö finnas mikkel littskremd fugler so edd ulaö fö war et friss dar öier ligg ö eggum og ävå faiö unggä. I bjärssaiöum wekser eö üawanlig muäsir og lavir. Bjärrö ir gävt að slaikum so kleöras, men fer te friö üätüaligü krytyr og weksta for an bar klaiv sumstas.

Skuän langgt etbaker

Fangstgrävär wais eö ar weö fuätseö jär gomolt. Lainö ävå öier gett end upö bjärssaiöur. Kringt ar eö swiöö ymsstass, og för fanns eö iet brandtorn jär upö bjärrö. Eö rievö 1993.

Áytšbjärr ir 594 mjeter ogt yvyr avj men du stand rient av ö ienum gamblum avsbuättn frö enn tin dö Dalir låg under wattne fer 1700 miljuän år se. Sandn og stien so war avsbuättn ar gainum äre üarteö iuäppressaö so eö wart eö bjärrö sjoum idag. Är ö nüäga, so dug du kanöti är bruseö frö avj.

Elfaldian

Elfaldian is developed from Old Norse, a language spoken by people in northern Europe over 1,000 years ago. Elfaldian has different ancient properties that has disappeared from Swedish. Examples are: nasal vowels, a more developed inflection of cases and lispings, as in English "father". Thanks to this, Elfaldian is today vivid language history.

Elfaldian is actively spoken by approximately 3,000 persons in the southern part of Älvdalen parish. The authorities have for long time assigned Elfaldian as a Swedish accent, but today it is more generally accepted as a language. In May 2016, the organization SIL International awarded Elfaldian an own ISO language code.

Ulum Dalska Association was formed in 1984 and has successfully and actively worked for the language to survive and get an official language status.

More info at www.ulumdalska.se

Älvdalskan

Älvdalskan har utvecklats ur det språk som för över 1000 år sedan talades i hela norra Europa – fornordiska. Språket har kvar urgamla språkdrag som försvunnit ur svenskan. Exempel på detta är nasala vokaler, mer utvecklade kasusböjningar och tonande läspljud som i engelskans "father". Tack vare detta kan älvdalskan beskrivas som levande språkhistoria.

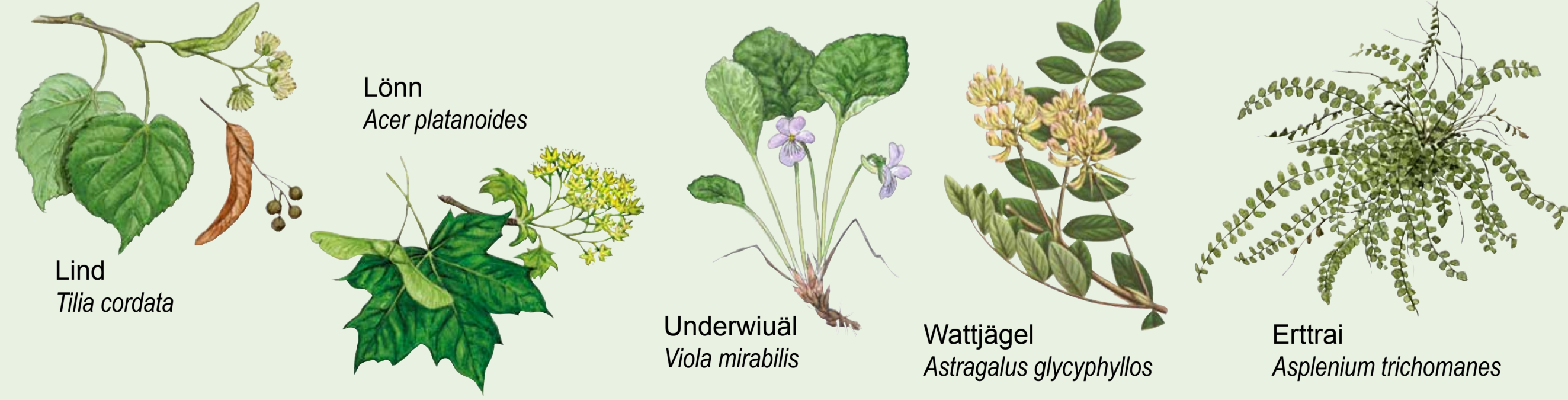
Cirka 3 000 personer i södra delen av Älvdalens kommun talar älvdalska aktivt. Älvdalskan har av myndigheterna länge räknats som en svensk dialekt. I dag betraktas den av allt fler som ett eget språk. I maj 2016 tilldelades älvdalskan en egen ISO-språkkod av organisationen SIL International.

Föreningen Ulum Dalska bildades 1984 och arbetar framgångsrikt och aktivt för att språket ska fortleva och få officiell språkstatus.

Läs mer på www.ulumdalska.se

Sydwekstbjärr – wen ir eö?

Áytšbjärr ir iett av finestum sydwekstbjärgum järi lande. Skerwegger ö sydersaiöum sambel werman so eö werd iet lyngen fer nordöweöre. Klimateö just jär ir feöyö bettera eld runt ringgum og bra um plemtur byöv mikklan werma. Väckelberget, Bispbergs klack og Tansvägga iro eksempl fer eller bjärr av summu sort jär i Dalum.

Syfteö min riserveö: Syfteö ir te friö iet typiskt sydwekstbjärr min karakteristisk wekstligiet og öllü krytyr. Syfteö ir og te biwära og wärd swiööü dielumräö min wekstlit lov og te av kwer iet umräö so ar so sturt werd fer friluftsliveö.

Dier so ügöus umräö: Länsstyrelsen i Dalarnas län

Dier so ieg umräö: Sveaskog

Ur waiöumt ir umräö: 126 hektar

Riserveö kam til 1990. 2015 waiggd dier aut eö frö 57 hektar að sturlietsem eö ar idag.

Styötn wart gard: 2016

Scanna QR-koden här intill med din mobil och läs mer om naturreservatet på länsstyrelsens hemsida.

Produktion: Naturcentrum AB. Text och layout: A. Elf. Karla: C. Lindkvist. Illustrationer: M. Holmer (Hykjesberget, fjällrwäk, korpi), C.A.M. Lindman (sövedel) och N. Forshed (örings). Översättning Älvdalska: Bengt Åkerberg / Ulum Dalska

§ Föreskriptär

I riserveö ir eö it luvlit:

- Skäöä weksendum eld dööum – standendum eld niöfellnum – traim, stungnum og buäskum.
- Äk min motorisiraöum akuduoänum i raise. Undötag: Sniüaskoterer eter kryssaöum wegum, um eö ir snjüäliet og diuäpsnjuä.
- Jäld nogumellerstas eld dar eö ir anwisaö
- Skäöä bokkam, jeologiskum föremälum, blockum og bjärgum gainum te mäjsel, buäro eld akka. Undötag: klaiv dar eö ir anwisaö an för klaiva.
- Klaiv i skerum. Undötag: klaiv dar eö ir anwisaö at an för, min stur änsyn að fuglum so ligg ö eggum.